

Cím	Szaktörténeti és elméleti stúdiumok (XX. századi építészet és design - szemelvények, elemzés) 1. - haladó
Kódok	M-EP-102
Hirdető	Építészeti Központ
Környezet	Tantermi

Alapadatok						
Kurzus típusa	Kredit	Kontaktóra	Otthoni munkaóra	Tantárgy típusa	Félév	Melyik tantárgy része?
Gyakorlat	5	48	102	kötelező	2026. ősz	M-EP-102

Ajánlás
A kurzus az építészet történetét elsősorban nem kronológiai áttekintésként, hanem fogalmi és kritikai perspektívából vizsgálja. Azoknak szól, akik nemcsak „ismerni”, hanem értelmezni és használni szeretnék az építészeti gondolkodást. A hallgatók megtanulhatják, hogyan értelmezhető az építészet a például a norma, hatalom, vagy a tapasztalat fogalmai mentén, társadalmi modellként.

Rövid leírás
A kurzus célja, hogy az építészetet mint kulturális, társadalmi és politikai konstrukciót vizsgálja, és eszközöket adjon a hallgatók számára saját építészeti pozíciójuk megfogalmazásához. A félév első hat alkalma három egymásra épülő lépésben halad: a megszokott építészetkép fogalmi destabilizálása, új értelmezési keretek felépítése, majd ezek alkalmazása kortárs kérdésekre. Az órák során a történelem mint konstrukció (pl. Riegl, Achleitner), a lakás és a város mint norma és társadalmi modell kerülnek fókuszba. A modernizmus és kritikái (pl. Jacobs, Rowe, Koolhaas) mentén a hallgatók megismerik, hogyan válik az építészet egyszerre szabályozó rendszerré és értelmezési mezővé. A kurzus olvasmányokra, előadásra, szemináriumi beszélgetésre és rövid írásos feladatokra épül, amelyek a félév végén egy önálló, reflektív esszében állnak össze. A cél nem egyetlen helyes modell átadása, hanem annak felismerése, hogy az építészet minidig értékválasztás is, és hogy a tervezői döntések mögött mindig összetett társadalmi állítások állnak. I. (Takács Ákos) A félév első fele betekintést ad az építészeti és urbanisztikai gondolkodás 20. századi alakulásába, különös hangsúlyt fektetve a teória által reflektált, kritizált és alakított urbanizációs folyamat társadalom- és eszmétörténetére. Az előadások elbeszélése a korszak meghatározó szövegei, tervei és szerzői köré rendeződik, amelyeket mindig szorosan együtt tárgyalunk keletkezésük szociokulturális és politikai kontextusával, vegyítve a tematikus és kronologikus elemeket. Az előadások a második világháború utáni újjáépítés fordista-taylorista urbanizációjának globális kiteljesedésétől, annak válságán és kritikáján át egészen a 70-es évek útkereséséig, majd a neoliberais városeszmény felemelkedéséig tárgyalják a század második felének fordulópontjait. A kurzus célja a szakmatörténeti reflexió, amely feltárja napjaink jelentős diskurzusainak, vitáinak és problémáinak előzményeit is.

Oktató neve	Oktató elérhetősége	Óraszám	BIO	Fogadóóra

Hartmann Gergely	hartmann.gergely@mome.hu	24		az elérhetőségen történő előzetes egyeztetés alapján
Takács Ákos	takacsakos00@gmail.com	24		

Félév menete			
A kurzus formátuma			Órarendi időpontok
előadások és szeminárium			A Neptun rendszerben jelölt időpontokban
Az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük, tanári közreműködés jelölése			
Hetek	Dátum	Heti tartalom	Műhely/speciális terem
1	2026.09.09.	Háborús tabula rasa és a „30 dicsőséges évtized” urbanizációs robbanása	
2	2026.09.16.	Forradalom előtt: a város újrafelfedezése és a 60-as évek ígérete	
3	2026.09.23.	Rossi vs. Venturi – középítészet és apolitikus manierizmus	
4	2026.09.30.	Intermezzo – A modernista avantgárd elfeledett alternatívái	
5	2026.10.07.	Learning from... A 70-es évek: retroaktív kiáltványok és helyspecifikus spekulációk	
6	2026.10.21.	Learning from... A 70-es évek: retroaktív kiáltványok és helyspecifikus spekulációk	
7	2026.10.28.	Pozícióalkotás és az építészet mint konstrukció	
8	2026.11.04.	Történelem, idő és műemlék – a múlt értelmezése	
9	2026.11.11.	Lakás mint norma – a modern életforma szervezése I	
10	2026.11.18.	Lakás mint norma – a modern életforma szervezése II.	
11	2026.11.25.	Város mint norma és hatalmi tér – modern urbanizmus és kritikája	
12	2026.12.02.	Összefoglalás, zárás	

Kurzusteljesítés feltételei, követelmények és értékelés				
A hallgatók tennivalói, feladatai				
Követelmény, beadandó munka	Értékelés módja	Értékelés szempontjai	Leadási határidő, alkalom	Súly az érdemjegyen
Az órákon való aktív részvétel	Jelenléti ív, oktatói értékelés és önértékelés			30%
Félévközi órai feladatok				30%
Félévzáró esszé				40%
Általános, átfogó feltételek				
Mind a három feltétel legalább 50% teljesítése külön-külön is szükséges a kurzus teljesítéséhez				

Jegyzetek és irodalom
Kötelező irodalom
Foucault, Michel: Of Other Spaces. Diacritics, 1986.

Riegl, Alois: The Modern Cult of Monuments. Oppositions, 1982. Achleitner, Friedrich: Ez a ház a 8. századból származik és 1898-ban épült meg. (jegyzet) CIAM: The Minimum Dwelling. Frankfurt, 1930. Koolhaas, Rem: Typical Plan. In: S,M,L,XL. New York, Monacelli Press, 1995. Jacobs, Jane: The Death and Life of Great American Cities. New York, Random House, 1961. Le Corbusier: Athéni Charta. Budapest, Terc, 2003. Norberg-Schulz, Christian: Genius Loci. New York, Rizzoli, 1980. Pallasmaa, Juhani: The Eyes of the Skin. Chichester, Wiley, 2005. Zumthor, Peter: Atmospheres. Basel, Birkhäuser, 2006.	
Kurzus jegyzetei, prezentációi	
Ajánlott irodalom	

Tanulási eredmények	
Tudás	A hallgató ismeri a 19–20. századi építészet értelmezésének alapvető fogalmait (pl. norma, hatalom, infrastruktúra, hely, tapasztalat), és érti, hogy az építészet nem pusztán formai, hanem kulturális, társadalmi és politikai konstrukció. Ismeri a kurzus során tárgyalt főbb elméleti pozíciókat és példákat, és képes ezeket összefüggéseiben értelmezni.
Képesség	A hallgató képes építészeti jelenségeket és tereket fogalmi szempontok mentén elemezni, és történeti példákat kortárs kérdésekkel összekapcsolni. Képes rövid szövegek és precedensek alapján önálló értelmezést megfogalmazni, valamint saját tervezői álláspontját világosan artikulálni írásban és szóban.
Attitűd	A hallgató nyitott az építészet kritikai és elméleti megközelítésére, és törekszik arra, hogy az építészeti döntéseket tágabb társadalmi és kulturális kontextusban értelmezze. Érzékeny a különböző értelmezési lehetőségekre, és elfogadja, hogy az építészetben nincsenek egyértelmű, univerzális válaszok.
Autonómia és felelősségvállalás	A hallgató képes önállóan álláspontot kialakítani és azt érvekkel alátámasztani, valamint reflektálni saját tervezői döntéseinek következményeire. Tudatában van annak, hogy az építészet normákat hoz létre, és felelősséget vállal ezek kritikai értelmezéséért és alkalmazásáért saját munkájában.

Felmentés
Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól.

Tantervi kapcsolatok		
Tantárgy	Kapcsolódó kurzusok (párhuzamosságok)	Kurzus érdemjegy aránya a tantárgyban
A kurzus előfeltételei	Szabadon választott esetén sajátos előfeltételek:	Szabadon választhatóként felvehető?

		Igen/ Nem
--	--	------------------

Mesterséges intelligencia használatára vonatkozó irányelvek és szabályok a kurzusban
A mesterséges intelligencia egyetemi használatára a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Mesterséges Intelligencia és Plágiumszabályzata vonatkozik. Az írásos feladatok létrehozásához közvetlen módon nem használható mesterséges intelligencia.

Alapanyagigény	Ki biztosítja?
Projektor	

Egyéb információ, megjegyzések
Szabadszavas válasz szükséges, vagy üresen hagyható